

Umebrå

Mötesanteckningar

Tid: 2025-09-23, kl. 15.00 – 16.30

Fysiskt möte, KS sammanträdesrum

Tema utifrån Umebrås års hjul:

Organiserad brottslighet

Kallade:

~~Hans Lindberg~~, Anders Ågren, Michael Rystedt, Janet Ågren, Moa Brydsten, ~~Maria Lindvall~~, Tobias Holmbom, Peter Vigren, Izabel Riedl, Mariam Salem, Ari Leinonen, Christina Bernhardsson, ~~Stefan Nordström~~, Andreas Lundgren, Hanna Lundin Jernberg, ~~Helena Smith~~, ~~Ann-Christine Gradin~~ (ers. Christopher Granberg) ~~Stefan Hildingsson~~, ~~Karolina Lundqvist~~, ~~Maria Falck~~, ~~Karin Isaksson~~, Rune Brandt, Åsa Bäckström, Veronica Kerr, Carin Elisabet Nilsson, Pernilla Henriksson, Vanja Östman.

Ärende:	Omfattning/notering:
Föregående möte	Godkännande av föregående mötesanteckningar: Umebrå mötesanteckningar 2025-06-10
Inledning	Mötets tema: organiserad brottslighet och syftet med de olika presentationerna.
Lägesbild från polisen.	Inleder med en lägesuppdatering från sommaren: Sommaren har i stort sett varit lugn och normal utan allvarigare våldsbrott eller större störningar av den allmänna ordningen. Sommarens evenemang har hanterats väl. Kroglivet har däremot varit intensivt och periodvis mer stökigt än vanligt. En fortsatt hög nivå av droganvändning i krogmiljön. Från mitten av juli har antalet frihetsberövanden legat på en ovanligt hög nivå. Orsakerna är oklara, men flera ärenden rör våld i nära relation samt stölder och misshandelsfall. Under sommaren har också möten hållits mellan äldreomsorgen och polisen. Samtalen har varit konstruktiva och lett till ökad förståelse och tydligare samverkan framöver. Inför hösten finns en ambition att starta upp satsningen på en ”digital områdespolis”, inledningsvis i mindre skala. Lägesbild när det gäller den organiserad brottslighet Dalennätverket är fortsatt försvagat då flera tongivande aktörer sitter häktade. Konfliktläget i Umeå bedöms för närvarande vara relativt lågt och risken för grova våldsbrott anses kontrollerad. Situationen i

	Skellefteå är betydligt mer ansträngd, vilket påverkar polisens möjligheter att upprätthålla en heltäckande lägesbild i Umeå. En ny generation nätverkskriminella, ofta ungdomar som inte fångats upp av samhället i tid, växer fram. Nyrekryteringen är fortsatt allvarlig, med ungdomar som ser kriminalitet som ett ”jobb” för att finansiera statusprylar. Rekryteringen sker både digitalt och på fysiska platser som fritidsgårdar, skolor och idrottsanläggningar Förnedringsvåld används i allt större utsträckning av unga kriminella som ett sätt att bygga våldskapital och etablera sig i hierarkin, även i konflikter utanför den grova organiserade brottsligheten. Den organiserade brottsligheten i Umeå är främst ekonomiskt driven och omfattar bidragsbrott, bedrägerier, skatte- och bokföringsbrott, människohandel, svart-vit företagsverksamhet samt påverkansbrott som mutor och infiltration av offentliga institutioner. Tre saker att fokusera framåt på: Krogar mot knark: Umeås krogliv har hög förekomst av narkotika och nätverkskriminella. Projektet Krogar mot knark bör prioriteras för att minska brottslighet kopplad till krogar. Nyrekrytering av barn och unga: Ungdomar rekryteras till gäng snabbt och effektivt. Polisen tillsammans med andra som arbetar med barn och unga behöver agera snabbare, dela mer information och samarbeta bättre över organisatoriska gränser för att motverka rekryteringen. Kriminell ekonomi – systemsyn: Organiserad brottslighet utnyttjar systemens svagheter. Effektivare samverkan mellan polis, kommun och andra aktörer krävs för att förstå och angripa problemet, med beredskap att prova och anpassa lösningar.
Hur påverkas kommunen av den organiserade brottsligheten?	Aktuell lägesbild från säkerhetsenheten: Välfärdsbrottslighet är ett komplext fenomen som ofta sker i nätverk. En stor kommun som Umeå är inte alltid lika sammanhållen, vilket gör det svårt att upptäcka och hantera oegentligheter. Nätverken kan kopplas till familjemiljöer som utgör parallellsamhällen där släktband, heder och tillhörighet till den egna gruppen är centrala. Personer i dessa nätverk kan arbeta både i privata företag och inom kommunen. Nationellt diskuteras möjligheten att använda utökade utdrag från belastningsregister för att bedöma risker. Detta kan vara ett

	värdefullt verktyg, men det ger bara en del av bilden. Det kan inte ensam säkerställa lämplighet eller förebygga problem. Bland medarbetare finns både upplevda och faktiska sekretesshinder som begränsar informationsdelning och insyn. Många är rädda för att göra fel och ser hinder utan att aktivt söka lösningar. Polisanmälningar blir ofta nödvändiga, men de löser sällan de grundläggande strukturella problemen. Säkerhetsenheten i Umeå uppmanar till att stärka verksamhetsskyddet och skydda medarbetare genom tydliga rutiner. Tvåmannabeslut och systematisk loggning minskar risken för felbeslut, otillåten påverkan och ansvarsförskjutning. Samtidigt skapas spårbarhet och transparens i beslutsprocesserna. Det finns ett stort behov av framåtlutade juridiska bedömningar. De behövs för att kunna agera korrekt i gråzoner och säkerställa att insatserna blir både effektiva och rättssäkra.
Umeå växer tryggt och säkert – hur ligger vi till?	Status i det förebyggande arbetet mot rekrytering av barn och unga: Organiserad brottslighet utgör ett växande hot mot barn och unga i Umeå, främst genom systematisk rekrytering av unga. Rekryteringen sker i allt högre grad från mellanstadiet och genomförs både på fysiska mötesplatser såsom skolor och idrottsanläggningar samt digitalt, direkt via barnens telefoner och hem. För att motverka denna utveckling fick samarbetet Umeå växer tryggt och säkert (UVTS) en ny inriktning under hösten 2023. Syftet är att förebygga och motverka rekrytering av barn och unga till kriminella nätverk. Samtliga förvaltningar har förstärkt sina förebyggande insatser med tilldelade medel, och en gemensam UVTS arbetsgrupp har bildats som plattform för arbete. Aktivitetsplanen, antagen i juni 2024, omfattar 45 åtgärder som har både kort- och långsiktiga tidshorisonter. Kortsiktiga insatser som syftar till att snabbt identifiera och stödja barn och unga i riskzonen för rekrytering, medan långsiktiga insatser stärker skyddsfaktorer, exempelvis genom tidig upptäckt av våldsutsatthet och förstärkt föräldrastöd. Under 2025 har UVTS arbetsgrupp arbetat med uppföljning av insatser utifrån de process- och effektmål som fastställdes 2024.

	Status redovisas med ett trafikljussystem: grönt indikerar insatser som följer plan, gult insatser där hinder identifierats men arbete fortgår, samt röda insatser som betyder att insatsen strandat och att man bestämt sig för att avsluta. Majoriteten av insatserna är gröna, vilket visar på ett väl fungerande utvecklingsarbete och ett starkt engagemang hos berörda medarbetare. Samtidigt kvarstår betydande utmaningar. Det handlar om resursbrist, nedskärningar inom socialtjänsten samt svårigheter att arbeta ännu mer tillsammans och över våra verksamhetsgränser. Vi behöver bli bättre på att utveckla gemensamma lägesbilder och samordnade våra insatser mellan samtliga aktörer. Sammanfattningsvis visar UVTS-insatserna att kommunen arbetar strukturerat och målinriktat med att minska de riskfaktorer som gör barn och unga mer mottagliga för rekrytering. För att möta organiserad brottslighet på ett långsiktigt och hållbart sätt krävs dock ytterligare åtgärder, ökad samverkan, snabbare agerande och fler trygga vuxna kring barn och unga.
Diskussion	Frågor och reflektioner från ledamöter i rådet.
Korta informationspunkter	Krogar mot knark – uppstart 2026.

Kallat av:

Hans Lindberg, genom ansvariga tjänstepersoner för Umebrå.